

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици број 20.

Бласник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

Један увиђавнији

Професор минхенског универзитета, Ф. В. Ферстер, познат већ као слободоуман и одважан противник немачке империјалистичке политике, објавио је у »Минхенер Пост« 4 јануара 1918 п. н. један чланак, који је по својој изненађујућој смелости први куриозитет.

Пре свега, он говори о идеји, која је већ постала аксиома за већину Немаца, а на име да су Енглеска а затим и Сједињене Државе ушли у рат против Централних сила због зависти и у тежњи да униште велику трговачку конкуренцију. То је само легенда, каже Ферстер. У ствари, Енглеска и Сједињене Државе ратују против нас да би спасли свет од ратова и од сваке будуће ратне опасности.

За председника Вилзона он каже да је то државник који се инспирише старим моралним и демократским идеализмом једног пуританца, а то рећи Немцима за човека кога њихова штампа не пре стаје да обасипа поругама, заиста је бравура.

Савезници, каже он, не верују у искреност немачких тежња за миром. Они бележе ратоборне изјаве штампе. Они знају да се интелектуални народни управљачи још заносе завојевачким и војничким идејама. Зар то није разлог за неповерење?

»У нашој земљи је пацифистичка литература највећим делом узапћена и због тога наша воља за миром не изгледа нашим противницима довољно снажна, са довољно ауторитета и интелектуалне дубине. Та воља треба да се манифестује на много опипљивији начин него што су опште и двомислене изјаве.«

Питање о Алзасу и Лорену треба Немци да престану да посматрају као чисто унутрашњу своју ствар, већ треба да признају да је то право европско питање. Немачка је учинила теšku погрешку одузимајући народу у тим покрајинама његова права. Због тога треба да им да потпуну аутономију и сва права која имају и друге земље у немачкој царевини.

У питању Белгије Ферстер је тако категоричан, како се само може пожелети. За њега је ово питање још куд и камо простије и једноставније. Што је нарочито оригинално, он тражи повраћај белгиске независности у име националне части немачког народа. Учињена неправда мора да се поправи. Ту не сме да буде никаквог погађања.

На закључку Ферстер каже, да немачки народ треба да призна своје погрешке, да напусти своје садашње идеје и да се врати својим најбољим традицијама.

Чланак, који несумњиво представља велику дрскост, дочекан је, разуме се, најжешћим нападима од стране пангерманистичке штампе, али он има и бранилаца, од стране којих је између осталог речено да ће цео немачки народ у своје време дуговати Ферстеру највећу захвалност због оваквих идеја.

МИТИНГ У АТИНИ

Атина. — Јучерашњи митинг био је изванредно јако посећен. Председник владе и сви министри присуствовали су. Г. Репулис је држао дуг говор, у коме је изложио догађаје у Ламији, осудивши их. Крај говора поздрављен је узвицима: Живела Слобода, Живела војска! У Превези, у Козани и на Криту такође су јуче држани митинзи са истим циљем. (Извештај Народу).

ИСТОРИЈСКА РАСПРА

Атина. — Немачка пропаганда послужила се исказима генерала Јанушкјевића, које је он дао на процесу против генерала Сухомлинова, да би доказала, да је 1914. год. Русија прва наредила мобилизацију и да је тај ненеступак присиљило Немачку на рат. Као одговор на ту пропаганду, генерал Јанушкјевић упутио је једно отворено писмо листу »Иманите«, у коме обара немачке тврдње и изјављује, да су Немци потајно мобилисали много пре објаве руске мобилизације и да су с тога били пре спремни за рат него ли Руси.

Јанушкјевић помиње раз говор, који је тих кобних дана имао са немачким војним изаслаником, коме је под поштеном речи рекао, да Русија још није наредила мобилизацију. Немачки изасланик твр-

дио је противно, на што му је Јанушкјевић полудио, да ће му дати писмену изјаву, што је он одбио. Јанушкјевић вели, да га је овакво држање немачког изасланика уверило, да Немачка жели рат и да тражи разлог да прекине преговоре са Русијом. Ово је одмах саопштио генералу Сухомлинову. Русија мобилизација на немачком фронту наређена је тек 17 јула.

ШПАНСКИ ПРОТЕСТ

Мадрид. — У политичким круговима се мисли, да ће мадридска влада захтевати од Немачке формалну изјаву, да ће шпанске лађе, које врше обалску пловидбу за полуострво, бити поштеђене.

»Либерал« тврди, да ће нота бити редигована у духу принципа, које су усвојили министри на последњим седницама и да ће изразити владине живе протесте због честог торпирања шпанских лађа, са напоменом, да су штете, проузроковане сумареним ратом, за-

Шпанију непосредан напад на унутрашњу трговину.

Ако се слични случајеви буду поновили, додаје нота, могли би опетно утицати на добре односе са Немачком.

Нота ће поставити Немачкој рок релативно кратак за одговор и тражиће накнаду материјалне штете, нанесене друштву пароброда »Гиралда.«

НОВ ТИП ЛАЂЕ

Вашингтон. — Даниелс министар морне ваздуха је, да је моринско одељење закључило уговор са Хенриком Фордом о изради једног новог типа лађе против сумарена.

Ове ће лађе бити грађене у фабрикама Форда у Детроит и отправљене затим у комади на приморје, где ће поједини делови бити сложени.

Нови тип лађе је једна комбинација између контрагортпиљера и сумаренског шасера.

Закључен је уговор о лифровању великог броја ових лађа.

ДВА ГЛЕДИШТА

Лондон. — Разне струје, у енглеском јавном мњењу, налазе данас свој израз у важним говорима лорда Ленсдауна и сер Едварда Керзона и у саопштењу, које је преко штампе дао вођа лабуриста Хендерсон. Лорд Ленсдаун првм је потписивике једне декларације о солидарности и одобравању његовог фамозног писма, публикованог у новембру у »Џејли Телеграфу«.

Керзон, као члан ратног кабинета, који је недавно поднео оставку, пре свог повратка у Ирску, говорио је пред члановима једног енглеског трговачког удружења.

Контраст између ова два говора очевидан је особито у начину, како два политичка човека посматрају реалне немачке намере и дух, који још влада у непријатељским земљама.

Лорд Ленсдаун, прекинувши напоскон своје ћутање, из којег није до сада хтео изаћи, признаје, да је последњи Хертлингов говор у ствари неутешан и непомирљив. Ипак каже да не треба овај говор узети са свим озбиљно, јер дипломате увек више говоре него што масле.

Хертлингов на пример не може озбиљно да мисли, да би Енглези били готови да уступе Гибралтар. Хонг Конг итд.

Много већа важност напротив мора се приписати духу наговора, који стоје иза владе.

Керзон напротив, који једно јуче био одговорни министар и за то у већем додиру са реалношћу, каже, да непријатељи не показују никаквог

знака да се приближују условима једног часног и трајног мира.

Докле год, на пример, Немачка буде тражила распрчвање британске империје, највећи енглески паџиста неће моћи преграти на мир.

Лорд Ленсдаун се очигледно слаже са Керзоном у овој тачки; само што он тумачи, да се ове немачке претензије не могу озбиљно узети у обзир, а кад би се на основу преговора закључио частан мир, кад би Немачка била примљена у лигу народа, готових да силом реше сваки спор према општој вољи, онда би пруски милитаризам постао безвесан.

Али на то одговара Керзон. Кад бисмо сутра и закључили мир, какве бисмо гаранције могли добити од Немачке, која разматљава говора о својим победоносним војскама, са којима је могла извршити о свајачки рат?

Све докле док не будемо знали, да је могуће имати трајан мир, немогуће правити планове за будућност.

Зашто говорити о лиги народа, кад је један велики народ доказао, да се са војском може терорисати цео свет?

»Сигурност управљача централних држава — додао је Керзон — не оснива се толико на снази војска колико на унутрашњем јединству државе.«

ПАРЛАМЕНАТ У РИМУ

Рим. — 30. јануара отвара се скупштина. Дневни ред биће: Са-

општења владе. Затим ће се водити дискусија о општој политици, за коју се уписало преко 80 народних посланика али је већ велики број њих одустало од речи.

Извесно ће председник министарског савета Орландо реферисати о резултатима лондонске, париске и варсељске конференције и вероватно је, да ће у дискусији учествовати и министар спољних послова Сонино и комесар за снабдевање Крепси, који ће дати податке о економској ситуацији, пошто се већ вратио са своје мисије.

Социјалистичка странка без сумње ће интерпелити владу због хапшења личног главног секретара Константина Лазари, које је хапшење наредила судска власт због његове дефетистичке пропаганде, коју је водио речју и штампом.

Поводом ове дискусије вредно је међутим споменути, да, док су неки непријатељски листови са нервозом очекивали, да ће хапшење Лазарија проузроковати политичке протесте, ниједна епизода ове природе није се десила од када је извршено хапшење, т. ј. од 11. јануара ове године.

Такође је и јавно мњење једнодушно одобрило овај акт дужности према отаџбини.

СРБИЈА И ЦРНА ГОРА

Париз. — Почетком овог месеца држао је г. Андрија Радовић јавно предавање у Пари-

зу о прошлости и будућности Црне Горе. Изложио је, пре свега, живу жељу Црногораца да се уједине са Србијом, чему су, као Срби, тежили од увек. То је уједињење у толико пре потребно, што Црна Гора, као мала и сиромашна земља, нема ни најнеопходније услове за независну самовремену државу. Њен буџетски дефицит у 1914 износило је 50 одсто, 8 одсто трошкова је само на двор, увоз је чегири пута већи него извоз, а половина радне снаге морала је да се исели у Америку. Нарочито после овога рата изјавио је г. Радовић, Црна Гора неће моћи да живи као засебна држава.

Једино централне силе имају користи од ове подвојености, као што је недавно писао познати аустријски историк Фријдунг: »За сва времена препоручљиво је да се ради на подвајању непријатељских земаља. Хтети уједињење Црне Горе са Србијом то значи намерно грешити против самога духа наше политике.«

Ово уједињење двеју српских земаља, закључио је г. Радовић, није питање само српско унутрашње, већ је то питање за чије је решење потребна и санкција великих сила. Ради очувања савезничких интереса и ради трајнога мира неопходно је потребно стварање независне државе Срба, Хрвата и Словенаца.

Немачка младеж

Криминалитет код немачке младежи повећао се у току рата у огромним размерама. То и сами Немци више не крију. У њихви »Рат и криминалитет младежи« од др. Алберта Хелвига то се најлепше види.

Његова открића односе се на ужасно растење злочина код немачке деце од 12 до 18 година. Пасаџ је црпео податке из немачких новина, званичних рапората, од друштава за заштиту деце, и из статистике коју су му послале власти из неколико стотина немачких вароши.

Биће довољно да наведемо само неколико ствари.

У Берлину рачуна се да има два пута више деџајх злочина у 1915 него у 1914. У Минхену број младеж кривца само за прва три месеца 1915 био је исти колики колико и за целу 1914. У Штут-

гарту криминалитет се знатно повећао нарочито међу децом која још иду у школу. Франкфурт се могао похвалити са 65 одсто падања у ситним кривцима, али мора да призна и повећање за 40 одсто тешких агената:

»У неким крајевима криминалитет се очевидао сматно првих месеци рата. Али се затим у толико више повећас, нарочито у великим варошима.«

Пасаџ цитира наводом ове теме и чуженог криминалисту, Франца фон Листа, професора берлинског универзитета, који је у једном свом јавном предавању прошле године рекао: »Статистика показује, да се од 1882 криминалитет код деце и младих од 12 до 18 година непрестано увећава. Године 1882 број и адиха осуђених за преступе и злочине био је само у Прусској око 31 хиљаду. У 1912 п.фра је

трешта 55 хиљада, и број се стилио пео. Треба напоменути да иступи нису урачунати у ову статистику, а вмадо би их бар још трипут толико. Једна слушкиња од 15 година осуђена је од ратног суда на три године затвора зато што је запалила једну живину. Два млађа из Потсдама зауставили су један камион, премлатили пивским флашма шофера и отели му паре. Првог маја 1915 један дечко од 9 година убио је своју једногодишњу сестрицу. У Елсу, у Шлезвију, један младић од 17 година, сезнавши да је једна његова сусетка, чија је муж био на фронту, продала скоро коња, одељеној кући и не наштави је покрај јој новац. Али пре одласка из те куће, он једном котком убије троје деце да га не би деца одала; за време суђења он се апсолутивно никако није кајао. У Берлину, у то исто време, једна девојка заклала је своју рођену сестру кухинским ножем, да би могла узети њену уштеду. У јулу 1915 две девојке, једна од 17 а друга од 15 година, уште су силом код једне даме у Хамбургу и покраде све што су могле да понесу.

И тако се то ређа, ређа, све деште од лепшег. Али да би се цифре што боље схватиле, од интереса је знати каква изгледа сразмера између појединих злочина. Рачуна се да је од осуђених младића испод 18 година било 1912: 107 за убиство, 8987 за тешке повреде, 952 за силовање, 2938 за злонамерни паништај ствари, 148 за палежину. Просечно било је младића осуђених на по једну годину дана затвора од 1907 до 1912 сваке године по 27 хиљада.

Хајрих фон Трајчке писао је још пре четрдесет година: »Крвожедност узима облик епидемије у саромашним класама у Немачкој, а тако исто и бешчастећи злочини«.

Овом ратству злочина др. Хеллинг у својој књизи даје овакве узроке: економска беда од самог почетка рата, несрећни утицаји самих ратних прилика (одсуство оцера, лабављење дисциплине у школи, рђаве књиге и опасни изематографски филмови), смањење броја агента службе без бедности, и најзад, амнестија за младе кривце дата у почетку рата. Поред тога један од крупних чинилаца то је и мржња којом се деца запајају против садашњих ратних противника Немачке, у коме је смислу издата 15 јануара 1918 нарочито наређење владе свима учитељима, а која мора да створи тежње за осветом и све друге рђаве резултате.

Треба напоменути да су сви ови поданици узети само до половине 1916, а после тога је тек зацрпнло.

ТРУМБИЋ И ОРЛАНДО

Милан. — Дописник »Скола« јавља из Лондона да енглески политички кругови врло симпатично коментаришу посету, коју је учинио Орланду, за време његовог боравка у Лондону др. Анте Трумбић, југословенски вођа, бивши пред-

седник општине сплитске и подписник Крфске Декларације.

Разговор између председника министарског савета и др. Трумбића био је дуг и, каже се, врло интересантан.

О резултату овога разговора ништа се незна, али се мисли, да њих двојица у разговору о питањима заједничких интереса за сада нису улазили у појединости.

Лондон. — Рајтерова Агенција саопштава изјаву др. Трумбића, председника Југословенског Одбора, о његовом састанку са Орландом у Лондону.

Сађе Италија први пут званично дошла у додир са Југословенским Одбором. То је најбоље јер заједнички интереси наређују обојим народима да заједнички раде. Аустрија је заједнички непријатељ Италијана и Југословена.

Савезници треба да свом снагом помажу независност Југословена

КОД НЕПРИЈАТЕЉА

Берн. — Телеграфички из Цариграда, да је турски министар спољних послова Халил беј изјавио у парламентарном одбору за спољне послове, да преговори у Брест Литовску наилазена велике тешкоће.

Осврћући се на говоре Лојда Џорџа и Вилсона, Халил беј је рекао:

»Ми остајемо на гледишту да се о судбини народности у Турској, које пре рат нису имале аутономију, може одлучити само на основу турског устава. Мореузи ће бити отворени под истим условима, као и раније«.

Најзад је министар одбацио сваку идеју о страном мешању у унутрашње ствари Турске, а нарочито што се тиче питања о народностима.

РИМ. — Како јавља дописник »Кориере д'Италија« са италијанског фронта, маршал Конрад фон Хецендорф аустријски генералисим повлачи се са ратне позорнице. На његово место доћи ће генерал Кевеш.

На место Боројевића, који је постао генералисим, примиће команду генерал Вурмс.

Цирх. — Г. Сјаваџај, директор »Балканске Агенције« упутио је листу »Ла Серб« један интересантан документ немачко бугарских дипломатских трилова.

То је једна депеша, коју је Ризов, посланик бугарски у Берлину, упутио бугарској влади 13 октобра 1917 год.

Депеша гласи: »На позив фон Килмана стишао сам данас у министарство иностраних дела, где ми је министар,

и других народности у дуалистичкој монархији. Мој дуг разговор са г. Орландом потврђује ово гледиште.

РИМ. — Код Реведоли (ушће Пјаве) једна јака ескадрила наших морских хидроплана успешно је бомбардовала непријатељске ровове и логоре.

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ
28 јануара јака артиљеријска акција у пределу Сокола и Ковила.

ИЗЈАВА Г. БИСОЛАТИ

Рим. — Сви листови репродуктују интервју, који је дао италијански министар Бисолати листу »Виторија« у Риму о односима италијанско-југословенским. Бисолати је истакао, да је он велики присталица слоге Италијана и Југословена. Та је слога стварена јер и Италијани и Југословени имају исти циљ: да ослободе подјармљене народе у аустроугарској монархији.

влада скреће пажњу на ихеју од толике важности, а ниједном речи не спомиње узроке, који су је навели на овај наменадни корак. Министар ми је на то одговорио, да ће бугарска влада у најскорије време разумети и ценати високе остаре, који су навели царску владу да нас упозоре. — Ризов«.

Тво Немачка, која је имала у пројекту поделу Белгије, саветује Бугарску, да са истим системом присили народ у Добруду и Македонију да се изјасни за уједињење са Бугарском.

ГАЕТАНО ЂАРДИНА

Рим. — Генерал Гаetano Ђардина наименован је за италијанског члана Ратног Савета у Версаљу на место генерала Кадорне. Генерал Ђардина је у почетку командовао бригадом, које су се одликовале на Сочи. Штампана једнодушно поздравља његово наименовање са одушевљењем.

ПРИЗНАНИЦЕ ИЗ СРБИЈЕ

Обавештајни Баро Срп. Црв. Крста у Солуну, добио је нову партију оригиналних признаница из Србије за следеће улагаче. Умољавају се улагачи да се обрате овом Бироу лично или писмено, како би им се преспеле признанице предале. Лица која се обраћају Бароу писмено да им се признанице пошљу, дужна су тачно да назначе коме су новац слали, место где и време кад су слали, јер се без тога признанице не могу испослати.

Из крајева под Аустријом

Радаковић Душан, Радековић Јован, Радећ Владимир, Радојевић Павле, Радосављевић Васа, Радосављевић Милан, Рајевић Богдан (2), Ракећић Светислав, Ранковић Војислав, Ризимовић Андрија, Ристић Милан, Ристић Михаило.

Савић Драг, Савић П. Милан, Савић Света (2), Савић Тихомир, Симић М. Данило, Симић Светислав, Солировић Милан, Стаменковић Драгаша, Стаменковић Малаш, Стаменковић Трајко, Станковић Глигорије, Станковић Милош, Станковић Миљутин, Станковић Д. Никола, Станојевић Жван, Свевановић Никола, Стевановић Милош (2), Стевановић Настас, Стојиновић Жван, Стојић Пера, Стојковић Бранко, Стојиљковић Петар, Стојиљковић В. Добрица.

Тиранић И. Никола, Тодоровић Лазар, Томић Миле, Туфегдић Драгом, Туцаковић Милаш.

Ђатаћ Светислав Тубић Никола.

Уши-Мирковић Драгол, Урошевић Чеда, Урећ Сава. Цивидановић Добр.

Шевковић Милан, Шићански Г.

САОПШТЕЊА

ВЕНЧАЊЕ. — 8. јануара венчао се у руској цркви у Парезу г. Радмир Пашић, син министра председника г. Николе Пашића, са г.цом Катарином Затос. Часници су били г. Гавриловић српски посланик у Петрограду, и г. Беназ. Многобројни сватови, међу којима чланови српске

париске легације, грци и послианик, г. Ђа Веснић и многе виђене личности из српске и грчке колоније.

Мијаило Јовић вић — Делаш рањеник. (народни посланик

у оставци), из Мелнице среза млавски округ Пожегвачки. Моли све своје другове и пријатеље да му се јаве, а на адресу 3 чета наборна 2 бат. допунске команде п. бр. XX. Мизра

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

АТИНА. — Јављају из Берлина, да је поново сазван немачки Рајхстаг.

БУЕНОС АИРЕС. — Аргентинска влада упутила је бразилијанској влади ноту, у којој изјављује, да је објава рата Бразилије Немачкој потпуно оправдана. Аргентина исто тако одобрава и одлуке републике Перу и Уругваја против Немачке. Аргентински војни изасланици у Бечу и Берлину опозвани су.

ЦИРИХ. — Немци у Чешкој прелазе у отворено непријатељство против владе. По варошима се држе велике манифестације у корист независне немачке Чешке.

ЦИРИХ. — У Рајхсрату има читава гомила интерпелација против Чеха. Група немачких радикалних посланика питала је председника парламента, да ли су влади познати манифести, који су под потписом чешких и југословенских првака растурени по целој земљи, а у којима се позива словенско становништво на побуну, све докле се год не оствари југословенска држава. Председник је одговорио да влада ово зна и да су по томе предузете потребне мере.

ПАРИЗ. — Делгати сенатског војног одбора отпутовали су на италијански фронт, где ће посетити француски експедициони корпус. Њих прати војни инспектор генерал Валабреа.

ЛОНДОН. — Министар рада Робертс изјавио је, да је приликом кајзеровог одласка у Цариград потпуно од Тетона и добиле заробљеника.

Извештај Штаба Источне Војске. — Доста јака артиљеријска борба на сектору Мајадаг.

МАЛИ ОГЛАСИ

Винарска радња Ираклије Зарчевића — Б.толда — Препоручује добро природно вино, коњак и ракије по најумеренијим ценама. Радња се налази у улици: Макс Хардена Бр. 13. — у близини Олимпијаса. 14—30

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ. — Време је привремено ограничено ваздушну активност, али се јавља, да је на италијанској fronti оборено последње недеље 15 непријатељских авиона. Енглески губави су: један авион и један остатрачки балон.

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ. — Доста јака артиљеријска борба у области Њелора, Живенкура и у Шампањи у области Меронвилерса.

Северно од Краоне, према шуми Шепти и на трима тачкама у Вогежима, Немци су вршили препаде. Наша ватра зауставила је нападаче.

Француске трупе продрле су у немачке ровове у Шампањи, источ-

сан један турско немачки уговор. У њему су ове тачке: 1. Турска ће задржати све територије, које је имала пре рата и очуваће потпуно независност; 2. Немачка, Аустрија и Бугарска учиниће све напоре да поврате Турској изгубљене области; 3. Султан ће сачувати титулу калифа и 4. Питање о Јерменској и Арабији решиће се како Турска жели.

АТИНА. — Близу Коринта ухапшена је једна аустријска шпијунка, која је била у везама са побуњеницима.

ДЕПЕШЕ »НАРОДА«

АТИНА. — Из Цириха: — Немачки делегати отишли су поново у Брест Литовск. Добили су јасне и ентгаичне инструкције.

Тројки ће морати издржати велике нападе; предвиђа се оштра борба између њега и Немаца.

АТИНА. — У једном прогласу Лењин тврди, да је цео Крим у рукама месних Совјета.

АТИНА. — Осам представника грчких социјалиста и радника отпутовали су у Лондон на радничку конференцију.

АТИНА. — Централни одбор Совјета заседаће у Таунијској Палати, где су се вржале седнице Дуке.

АТИНА. — Вензелос је сазвао министарски сазг да га обавести о догађајима у Ламији и Фивозу.

РИМ. — Херлфингов орган »Германска« напада графа Чернина и каже да су његове идеје у говору стране за Немце.

АТИНА. — Из Париза: — У школи за оријенталске језике држао је г. Миодраг Ибровац уводно предавање за курс за учење српскохрватског језика.